Wejherowo, 8 marca 2025 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Przemysława Kuczkowskiego pt. Współpraca międzynarodowa jednostek samorządu terytorialnego regionu Kujawsko-Pomorskiego.
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, ss. 471.

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska dotyczy zagadnienia ze wszech miar ważnego w płaszczyźnie teoretycznej jak i w płaszczyźnie praktyki, współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego regionu Kujawsko-Pomorskiego. Autor skoncentrował się na analizie roli odgrywanej przez lokalne elity polityczne w kształtowaniu samorządu terytorialnego. Obszar badawczy wyznaczony tytułem rozprawy doktorskiej należy uznać za istotny dla nauk społecznych, w tym przede wszystkim dla dyscypliny nauki o polityce i administracji.

W procesie badawczym sformułowano 10 pytań:

1. Czy polskie regiony mają podmiotowość prawnomiędzynarodową lub czy są podmiotem stosunków międzynarodowych?
2. Jaki status prawny mają przedstawicielstwa polskich jednostek samorządu terytorialnego za granicą?
3. Jakie organy administracji rządowej oraz w jakim zakresie są uprawnione do wykonywania nadzoru nad współpracą międzynarodową polskich jednostek samorządu terytorialnego?
4. Ile jednostek samorządu terytorialnego regionu Kujawsko-Pomorskiego realizuje współpracę międzynarodową? Jakie są kierunki geograficzne współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego?
5. Jaka jest najczęstsza forma nawiązywanej współpracy międzynarodowej przez jednostki samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego?
6. Jakie bariery występują w nawiązaniu współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomortskiego?

7. Jakie są efekty współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego?
8. Jaka była skala współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego w okresie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2?
9. Czy i jaka skala pomocy finansowej i rzeczowej udzielonej przez jednostki samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego ukraińskim partnerom po pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę?
10. Jaka jest skala współpracy jednostek samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego z partnerami rosyjskimi i białoruskimi po pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę?

W związku z koniecznością odpowiedzi na powyższe pytania sformułowano hipotezy badawcze, które dotyczyły współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego w regionie Kujawsko-Pomorskim. Hipoteza to przypuszczenie, które wymaga potwierdzenia. Przyjęto dwie główne hipotezy badawcze:

1. Tradycyjne stosunki międzynarodowe, realizowane między aktorami państwowymi, uzupełnione są obecnie nową siecią powiązań między społecznościami lokalnymi oraz regionalnymi w formie współpracy przekraczającej granice państw. Współpraca ta, jako ważna kompetencja realizująca konstytucyjną zasadę samodzielności samorządu, została nadana polskim jednostką samorządu terytorialnego na mocy ustaw ustrojowych, regulujących status tych jednostek.
2. Współpraca międzynarodowa jednostek samorządu terytorialnego w regionie Kujawsko-Pomorski jest ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi społeczności lokalnych i regionalnych, realizowanym przez samorząd przede wszystkim jako współpraca o charakterze formalnym. Dynamika współpracy międzynarodowej jest zróżnicowana w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego z regionu Kujawsko-Pomorskiego.

Zakres badań objął szereg pytań badawczych dotyczących między innymi podmiotowości międzynarodowej samorządów terytorialnych, statusu prawnego przedstawicielstw zagranicznych samorządów terytorialnych, nadzoru nad współpracą międzynarodową prowadzoną przez polskie samorządy terytorialne. Badania objęły nie tylko paradyplomację realizowaną w „standardowych" warunkach, ale także w okresie po agresji Rosji na Ukrainą.

Dysertacja składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz aneksy. W rozdziale pierwszym zawarto rozważania teoretyczne w zakresie istotnych pojęć ważnych w pracy, wyjaśniono termin: współpraca międzynarodowa jednostek

samorządu terytorialnego". Dodatkowo zaprezentowano genezę współpracy międzynarodowej jednostek terytorialnych, a także przedstawiono zagadnienie dyplomacji publicznej i rolę samorządów. W drugim rozdziale ujęto problematykę dotyczącą podstaw prawnych w przestrzeni międzynarodowej, ponadto w tej części pracy szczególną uwagę skupiono na formach współpracy międzynarodowej. W rozdziale trzecim zawarto analizę, która objęła rozważania dotyczące współpracy międzynarodowej samorządów z województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przedstawiono tu szczegółową analizę protokołów Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w tym jego komisji mającej znaczenie dla niniejszej pracy, a również uchwalonych przez jednostki samorządu terytorialnego regionu Kujawsko-Pomorskiego aktów normatywnych oraz zawieranych umów, porozumień z partnerami współpracy międzynarodowej. W rozdziale czwartym zaprezentowano wyniki badań ankietowych, gdzie omówiono kierunki, przedmiot oraz dynamikę współpracy międzynarodowej jednostek samorządu terytorialnego regionu. Zakończenie pracy jest podsumowaniem rozważań na temat współpracy międzynarodowej. Jest odniesieniem do zawartych we wstępie hipotez i pytań badawczych.

W dysertacji wykorzystano zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badawcze, realizując je na podstawie odpowiednio dobranych technik badawczych. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano ilościowe metody badań. Posłużono się wywiadami pogłębionymi. Zastosowano metodę ilościową w badaniach mając na uwadze liczbę jednostek samorządu terytorialnego (1 województwo, 19 powiatów ziemskich oraz 144 gmin w tym 4 miasta na prawach powiatu) oraz chęć pozyskania dużej ilości informacji dotyczącej stanu współpracy międzynarodowej. Ujednolicone pytania (takie same dla każdej jednostki samorządu terytorialnego) były konieczne do zrealizowania badań porównawczych. Kolejną metodą badawczą wykorzystaną w dysertacji była metoda instytucjonalno-prawna pomocna w analizie aktów prawnych: tj. konstytucji RP, ustaw, rozporządzeń czy aktów prawa międzynarodowego publicznego. Także innych dokumentów wytworzonych przez samorządy terytorialne. ważną metodą badawczą zastosowaną przez Autora była metoda komparatystyczna, posłużyła ona do zbadania zmian regulacji prawnych we współpracy międzynarodowej samorządów lokalnych i regionalnych w Polsce.

Przedstawiając merytoryczną pracę stwierdzam, że jest ona twórczą analizą postawionego problemu badawczego.

1. Autor wykazał umiejętność sformułowania hipotez, czym od razu uwypuklił rzeczywistość zaprezentowanego problemu badawczego.
2. Wyraźnie wyeksponował elementy, które decydują oraz zaświadczają o ich oryginalności, są właściwe i nowatorskie, co przyczyniło się do rozwiązania problemu naukowego.
3. Z treści dysertacji przebijają się kompetencje Doktoranta, który wykazał się dużą wielopłaszczyznową wiedzą. Potwierdza to odpowiednia podbudowa teoretyczna i źródłowa pracy doktorskiej. Bazując na dotychczasowych osiągnięciach naukowych.
4. We współczesnych czasach mimo nieuchronnej globalizacji rośnie zainteresowanie badawcze do zjawisk regionalnych i lokalnych na tle tendencji rozwojowych, cywilizacyjnych i demokratycznych.
5. Wszystkie źródła i współczesne współrzędne polityczne pozwalają domniemywać, że recenzowana rozprawa doktorska dla samego Autora była nie tylko ważnym polem badawczym dla tworzenia oryginalnej samodzielnej twórczej pracy, ale swoistym wyzwaniem naukowym.

Z racji wyżej wymienionych bodźców podjęcie określonego tematu rozprawy doktorskiej jest zasadne z uwagi na potrzeby rozwoju naukowego, polityczne zapotrzebowanie ze strony opinii publicznej. Wybrane formułowanie tematu jest odpowiednio zawarte i komunikatywne, należycie oddaje najistotniejsze elementy treściowe rozprawy.

Problematyka dysertacji jest bardzo ważna, użyteczne i aktualna z uwagi na istotne znaczenie stosunków międzynarodowych. Praca wypełnia istniejącą lukę w dotychczasowym stanie badań regionu. Temat i rozprawa stanowią istotne uzupełnienie, a w niektórych przypadkach, o czym świadczy część narratywna, wnioski, jest nowatorską świeżą interpretacją aktualnie odbywających się w tym procesów z wykorzystaniem nowych albo niewystarczająco do tej pory wykorzystywanych obcojęzycznych materiałów źródłowych. Wnikliwie przedstawiona została przez Autora geneza tematu, uzasadniająca jego podjęcie.

Interpretacji podstawowych pojęć dokonano w sposób bardzo precyzyjny i przekonywujący. Praca wykazuje poprawność terminologiczną, należyte oddanie najistotniejszych elementów treściowych, zawartość i komunikatywność. Precyzja i jasność, z którą Autor podszedł do używanych lub wyjaśnianych pojęć i definicji, które są niezbędne, złożyła się w przypadku recenzowanego badania na poprawnie sformułowane myśli, zarówno w określaniu tematu pracy, jak i narracji. Czytanie tekstu potwierdziło, że wszelkie wieloznaczności pojęć, nowe terminy i zakres chronologiczny zostały porządnie opracowane, odpowiednio zdefiniowane i konsekwentnie wytłumaczone we wstępie oraz kontekście pracy.

Można wyciągnąć wniosek, że Autor, ma niepodważalne zdolności narratorskie podbudowane solidnym naukowym fundamentem, zdolnością odszukiwania nowych reprezentatywnych źródeł i po prostu pracowitość.

Należy zgodzić się z Autorem, który, rozpatrując kwestie terminologiczne, ściśle trzyma się założenia, że terminy jako przesłanki wyjściowe powinny pomagać konstruować naukowy obraz rzeczywistości, analizować dynamiczne przemiany.

Wysoki poziom deskryptywny i interpretacyjny zawierają fragmenty dysertacji dotyczące stymulatorów endogenicznych (pochodzących z wewnątrz) i egzogenicznych (pochodzących z zewnątrz).

Na zasadzie przedstawienia spójnej syntezy dotyczącej poruszanej w dysertacji problematyki cele i zasadnicze wytyczne podjętego badania naukowego zostały w pełni zrealizowane.

Dysertacja ma przemyślany układ, logicznie zbudowany według podejścia problemowego. Rozdziały stanowią spójną całość, zachowano odpowiednie proporcje między rozdziałami.

Na poprawność metodologiczną naturalnie złożyło się umiejętne przedstawienie stanu wiedzy w zakresie metodologicznych kwestii dotyczących rozpraw. Kompetencje Autora w tym zakresie pokazują fragmenty dysertacji, odzwierciedlających poprawność metodologiczną. Stosowany szeroki wachlarz metod naukowej analizy.

Dysertacja została przygotowana starannie pod względem metodologicznym. Należy zaakcentować, iż zastosowano adekwatne metody badawcze, między innymi metoda historyczna czy studium przypadku. Przedstawiony schemat procesu badawczego jest klarowny. Uzasadnienia formułowane są poprawnie z zastosowaniem dedukcji i indukcji.
Autorowi na poszczególnych etapach procesu badawczego udało się zachować dystans poznawczy, co determinuje obiektywizm, zwłaszcza części analitycznej oraz ogólnej syntezy i jest kolejnym walorem tej dysertacji.

W sposób przekonywujący zaprezentował wyniki, wnikliwie i ostrożnie podchodzi do formułowania własnych poglądów, umiejętnie odróżnia rzeczy ważne od mniej ważnych, z zachowaniem odpowiedniej proporcji treści. Komunikatywność treści rozprawy doktorskiej, dostrzeganie perspektyw rozwojowych badanej przez Autora problematyki, prostota i zwięzłość sformułowań, konsekwentna ciągłość logiczna treści rozprawy, spójność treści pracy i wniosków z celami pracy – wszystko to procentuje wartością poznawczą reprezentowanej rozprawy.

Dla tego recenzowaną rozprawę doktorską z naukowych pozycji oceniam oceną celującą, ponieważ została wykonana z wielkim nakładem pracy, czasu, trudu i staranności. Po prostu poświęcić się takiemu zadaniu. W sposób pośredni świadczy o tym i objętość doktoratu, jego rzetelność redagowania. Dlatego moje słowa uznania kieruję dla Pani dr hab. Teresy Astramowicz-Leyk, profesora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Sugeruję również przyznać wyróżnienie pracy doktorskiej pt. Współpraca międzynarodowa jednostek samorządu terytorialnego regionu Kujawsko-Pomorskiego, Panu mgr. Przemysławowi Kuczkowskiemu.

KONKLUZJA

Uogólniając, z treści dysertacji przebijają kompetencje Autora, który wykazał się dużą wielopłaszczyznową wiedzą. Przemawia za tym odpowiednia przebudowa teoretyczna i źródłowa dysertacji. Autor bazuje się na dotychczasowych osiągnięciach naukowych. Zasługą Autora jest adoptowanie ich do konkretnego przypadku badawczego. Pozytywna ocena odnosi się także do umiejętności analitycznych oraz syntezujących. Umiejętnie puentuje złożone problemy poprzez własne konkluzje, przytacza opinie znanych autorytetów nauki. Wysoko należy też ocenić znajomość problematyki badań.

Moja konkluzja polega na głębokim przekonaniu, że recenzowana dysertacja stanowi dojrzałe warsztatowo i rzetelne studium problemu, udaną samodzielną próbę jego całościowego ujęcia. Autor udzielił wyczerpujących i kompetentnych odpowiedzi na postawione pytania badawcze. Należy z uznaniem ocenić warstwę teoretyczną i interpretacyjną. Praca ma walor porządkujący dotychczasową wiedzę na temat poruszonej problematyki.

Recenzowana dysertacja w pełni spełnia naukowe wymogi stawiane tego typu pracom. Wnioskuje o przyjęcie. Mam nadzieję, że udana próba badawcza stanie się asumptem dla Autora do rozwijania dalszych własnych zainteresowań naukowych.

Wejherowo 8 marca 2025 r.

Prof. zw. dr hab. Grzegorz Piwnicki

